

مهدی رضایی

تو برافروختی درون دماغ
خردی تابناک‌تر ز چراغ

با همه زیرکی که در خردست
بی‌خودست از تو و به جای خودست

چون خرد در ره تو پی گردد
گرد این کار و هم کی گردد

جان که او جوهرست و در تن ماست
کس نداند که جای او به کجاست

تو که جوهر نه‌ای نداری جای
چون رسد در تو وهم شیفته‌رای؟

رهنمایی و رهنمایت نه
همه جایی و هیچ جایت نه

ما که جزئی ز سبع گردونیم
با تو بیرون ز هفت بیرونیم

نظامی گنجوی

تربیت حماسی؛
میراث حاج قاسم و
رسالت معلمی

در آموزش ابتدایی

وفاداری، ایثار، شجاعت و مسئولیت‌پذیری پیدا می‌کنند. این ارزش‌ها، پایه‌های جامعه‌ای مقاوم و امیدوار هستند که می‌تواند در مواجهه با چالش‌های اجتماعی، فرهنگی و اخلاقی استوار و متعهد باقی بماند.

از سوی دیگر، پرداختن به تربیت حماسی در آموزش ابتدایی، به ایجاد حس افتخار و تعلق خاطر به تاریخ و فرهنگ کشور می‌انجامد. کودک با شناخت الگوهای مثبت یاد می‌گیرد که ایستادگی، فداکاری و دفاع از ارزش‌ها، نه فقط امری تاریخی، بلکه بخشی از زندگی روزمره و مسئولیت اجتماعی اوست.

نشریه‌ی رشد آموزش ابتدایی خود را تنها رسانه‌ای یک‌طرفه نمی‌داند. ما باور داریم که صدای اصلی این نشریه صدای شما آموزگاران دلسوز و خلاق است. هیچ مقاله و پژوهشی نمی‌تواند جای روایت‌های واقعی و تجربه‌های عملی شما را بگیرد.

از این‌رو، در این شماره از نشریه از شما دعوت می‌کنیم تا در گفت‌وگویی جمعی درباره‌ی تربیت حماسی در کلاس‌های ابتدایی با ما همراه شوید. اگر شما تجربه‌ای عملی از اجرای فعالیت‌های حماسی در کلاس خود دارید، نمونه‌ی درس، قصه، کاردستی یا نمایشگاهی طراحی کرده‌اید که ارزش‌ها و مفاهیم حماسی را منتقل می‌کند یا ایده‌ها، پرسش‌ها و چالش‌هایی در این زمینه دارید، ما را از اندیشه‌ها و آثار خود بی‌نصیب نگذارید. نشریه‌ی ما خانه‌ی اندیشه‌های شماست. مطالب، یادداشت‌ها، خاطرات و گزارش‌های شما چراغ راه سایر معلمان و دانش‌آموزان خواهد بود.

با همراهی و مشارکت شما آموزگاران عزیز می‌توانیم تصویری زنده، ملموس و الهام‌بخش از تربیت حماسی در کلاس‌های ابتدایی ارائه کنیم. ما مشتاق دریافت پیشنهادها، نمونه‌های کار، داستان‌ها و تجربه‌های شما هستیم تا در شماره‌های آینده، به نام خودتان منتشر کنیم و جامعه‌ی آموزشی را از دیدگاه‌ها و نوآوری‌های شما بهره‌مند سازیم. بیایید با هم، دست در دست هم، نسلی تربیت‌کنیم که شجاعت، ایمان، فداکاری و مسئولیت‌پذیری را نه تنها در داستان‌ها، بلکه در زندگی واقعی خود تجربه کند.

دوره‌ی ابتدایی حساس‌ترین و اثرگذارترین مرحله‌ی رشد شخصیت کودک است. در این سال‌هاست که هویت اخلاقی، اجتماعی و فرهنگی شکل می‌گیرد و پایه‌های انگیزه‌های درونی و ارزش‌های انسانی گذاشته می‌شود. آموزگاران به‌عنوان اولین راهنمایان رسمی دانش‌آموزان در مدرسه، نقش ویژه‌ای در نهادینه کردن فضایل حماسی دارند. رویکردهای تربیت حماسی در کلاس‌های ابتدایی می‌توانند شامل این موارد باشند:

● **قصه‌گویی و داستان‌سرایی:** روایت‌های حماسی و داستان‌های زندگی شهدای ملی و مذهبی، راهی جذاب و اثرگذار برای انتقال ارزش‌هاست. کودکان از خلال داستان‌ها، نه تنها با رخدادهای آشنا می‌شوند، بلکه یاد می‌گیرند که چه ویژگی‌هایی در شخصیت فردی شجاع و مسئول وجود دارد.

● **فعالیت‌های خلاقانه:** طراحی کاردستی، نقاشی، نمایش کوتاه یا شعر درباره‌ی رشادت و ایثار امکان بیان احساسات و درونی‌سازی ارزش‌ها را فراهم می‌کند.

● **گفت‌وگو و بازتاب تجربه‌ها:** دانش‌آموزان می‌توانند درباره‌ی شخصیت‌های حماسی، رفتارهای شجاعانه و تصمیم‌گیری‌های مسئولانه بحث کنند. این گفت‌وگوها مهارت‌های تفکر نقادانه و اخلاقی آنان را تقویت می‌کند.

● **پیوند با مناسبت‌های تقویمی:** روزهای ملی، مذهبی و یادبود شهدا می‌توانند نقطه‌ی شروعی برای آموزش مفاهیم حماسی باشند. با استفاده از این مناسبت‌ها درس‌ها معنا و ارتباط بیشتری با زندگی واقعی کودکان پیدا می‌کنند.

تربیت حماسی و هویت ایرانی اسلامی

یکی از ویژگی‌های برجسته‌ی تربیت حماسی، ارتباط مستقیم آن با هویت ملی و مذهبی کودکان است. دانش‌آموزان وقتی با داستان‌ها و رفتارهای قهرمانان فرهنگی و ملی آشنا می‌شوند، درک عمیق‌تری از ارزش‌هایی چون

دی‌ماه ماهی است که یاد و خاطره‌ی جان‌فشانی‌های بزرگ در تاریخ معاصر کشورمان را زنده می‌کند. در این شماره، در آستانه‌ی سالگرد شهادت سردار رشید اسلام، حاج قاسم سلیمانی، فرصتی فراهم آمده است تا در کنار بزرگداشت این شخصیت اثرگذار، به موضوعی بنیادین در تعلیم و تربیت فرزندانمان بپردازیم؛ تربیت حماسی.

تربیت حماسی چیزی فراتر از آموزش صرف مفاهیم تاریخی یا معرفی چهره‌های برجسته است. این نوع تربیت، روحیه‌ی مقاومت، ایثار، فداکاری و ایمان را در جان کودکان و نوجوانان می‌پروراند. آموزگارانی که می‌کوشند این ارزش‌ها را در کلاس‌های درس ابتدایی به تصویر بکشند، در واقع به نسل‌های آینده یاد می‌دهند که چگونه می‌توان در مسیر حق و عدالت ایستاد و با شجاعت و تدبیر، در برابر چالش‌های زندگی گام برداشت. همان روحیه‌ای که در جنگ تحمیلی دوازده روزه ما را محکم در مقابل دشمن نگه داشت.

ضرورت پرداختن به تربیت حماسی

در دوره‌ای که رسانه‌ها و فضای مجازی تصویرهایی از زندگی روزمره و گاه سطحی و کوتاه‌مدت ارائه می‌دهند، پرداختن به تربیت حماسی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. کودکان ما نیاز دارند با نمادها و الگوهای آشنا شوند که قدرت اراده، شجاعت، مسئولیت‌پذیری و وفاداری به ارزش‌ها را نشان می‌دهند. شخصیت‌هایی چون سردار سلیمانی، نمونه‌هایی از چنین الگوهای هستند که می‌توانند به‌عنوان منبع الهام برای تربیت فرزندان در مدرسه و خانواده مورد استفاده قرار گیرند.

تربیت حماسی، علاوه بر پرورش فضایل اخلاقی، به هویت ایرانی اسلامی دانش‌آموزان عمق می‌بخشد. وقتی کودک بداند رشادت، ایثار و پایبندی به ارزش‌ها در فرهنگ و تاریخ کشورش جایگاهی بلند دارد، احساس تعلق و مسئولیت بیشتری به جامعه و هم‌وطنان خود پیدا می‌کند. از این منظر، پرداختن به تربیت حماسی نه تنها ضرورتی آموزشی، بلکه وظیفه‌ای فرهنگی و ملی است.